

Ermeni Meselesi Tartışmalarına Dair Notlar

İçeriği Yazan: [Doğacan Başaran](#) [1] Zaman: Cts, 26/04/2014 - 12:16

Yazar: Doğacan Başaran

Türk Sanat Müziğinden Ermeni bestekarları çıkartsak Türk Sanat Müziğinin ayakları yere basmaz, havada kalırdı. Nubar Tekyan, Artaki Terziyan, Bimen Şen, Madlen Ararardiyen, Tatyos Efendi ve daha niceleri yaptıkları bestelerle bugün içtenlikle söylediğimiz, eşlik ettiğimiz şarkılara can verdiler.

Fransız ?htilali sonras?nda ortaya ç?kan ulusçuluk ak?m? tüm imparatorluklar? etkiledi?i gibi Osmanlı ?mparatorlu?unu da etkilemi? ve az?nl?klar isyan etmeye ba?layarak ba??ms?zl?klar?n? kazanm??t?. Bu dönemin millet-i sad?kas? Ermeniler ile Türkler binlerce yıl birlikte ya?am??, birbirlerinden k?z al?p vermi?, birbirinin dilini ö?renmi? ve iki karde? millet haline gelmi?ti.

Ermeniler; yazarlar?, ressamalar?, ?airleri ve bilim adamlar?yla insanlık tarihindeki en önemli milletlerden bir tanesidir. Ancak Birinci Cihan Harbinin ac?lı? günlerinde bir milletin bu ac?n?n yarat?c?s? olan sömürgecilere s???narak bir gelecek yaratmaya çal??mas? çok büyük bir yan?lg?d?r.

Aslında 1915 tehciri s?ras?nda ya?anan olaylar? Osmanlı topraklar?na yap?lan emperyalist sald?r?n?n bir sonucu olarak de?erlendirmek en do?rusu olacaktır.

Ermeni Anayurdu Meselesi:

Son 50 yıl?k dönemde ortaya ç?kan ve yo?unla?an Ermeni iddialar?n?n temelinde Ermeni Anayurdu tart??mas? yatmaktadır. Bu tart??manın temel tezi Do?u Anadolu bölgesinin Ermenilerin tarihsel anavatan? oldu?u üzerinedir. Türkler Anadolu'ya geldi?inde Ermenilerin burada oldu?u do?rudur. Lakin Anadolu'da bir Ermeni devleti yoktu. Bugün Ani harabelerinin bulundu?u topraklardaki Ermeni devletini Bizans ?mparatorlu?u y?km??t?. Ermeniler ise Bizans ?mparatorlu?una ait olan topraklarda ya??yorlard?. Dolay?s?yla Türkler bir Ermeni devletini y?kmam??t?. Ermenilerin bulundu?u yerlerin Osmanlı ?mparatorlu?una kat?lmalar? 16.yüzy?lda Kanuni Sultan Süleyman döneminde tamamlanm??t?r. Türkler onlar?n dinlerini ho?görüy?le kar??lam?? ve patrikhanenin varl??n? korumas?na izin vermi?tir. Bu dönemde Osmanlı ho?görüsüne s???narak dünyanın çe?itli yerlerinden Ermeniler ?stanbul'a göç etmi?tir. Tanzimat ve Islahat fermanlar?nda ve Osmanlı Anayasas?nda geni? haklara sahip olmu?lard?r.

Ermenistan olarak bir bölgeden söz edilmesi ise ilk olarak 93 Harbi sonras?nda Rusya'n?n panslavist politikas?n?n etkisiyle Ayestefanos ve Berlin Antla?malar?nda

olmuştur

Ermeni Nüfusu Tartışmaları:

Ermeniler Anayurt tartışmasından hareketle Ermenilerin 19.yüzyılın ikinci yarısında ki nüfusu üzerinde yoğunlaşmışlardır. Ermeniler 2.5 milyon Ermeni'nin Anadolu'da yaşadığını iddia ederken farklı tarihsel belgeler bu rakamın 1,4-1,6 milyon civarında olduğunu göstermektedir.

Ermeniler ve Diğer Yabancı Kaynaklara Göre Osmanlı Devleti'nde Ermeni Nüfusu:

- 1917 İngiliz Salnamesine göre; 1.056.000
- Patrik Ormanyan'a göre; 1.579.000
- Kevork Aslan'ın "Ermenistan ve Ermeniler isimli kitabında Anadolu'da 920.000, Kilikya (Adana, Sis, Maraş Bölgesi) 180.000, Osmanlılar'ın diğer bölgelerinde 700.000, olmak üzere toplam 1.800.000
- Alman Papas Johannes Lepsius'a göre; 1.600.000
- Cuinet'e göre; 1.045.018
- Fransız Sarf Kitabına göre; 1.475.011
- Basmacıyan'a göre: 2.280.000
- Patrik Nerses Varjabedyan'a göre; 1.150.000

Osmanlı Devleti kayıtlarına göre ise

- 1893 Nüfus sayımına göre Ermeni nüfusu 1.001.465'tir.
- 1906 Nüfus sayımına göre Ermeni nüfusu 1.120.748'dir.
- 1914 Nüfus istatistiğine göre Ermeni nüfusu 1.221.850'dir

Soykırım İddiaları:

Tüm bu verilerden hareketle soykırım tartışmalarına gelecek olursak 1.Dünya Savaşı sırasında iddia edildiği gibi 1,5 milyon ya da fazla Ermeni'nin hayatını kaybetmiş olması mümkün değildir.

Temel konu 1915 olaylarının 'soykırım' olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğidir.

İlk olarak 1944 yılında Polonyalı bir Yahudi olan Raphael Lemken tarafından ortaya atılan soykırım terimi 1948 yılında BM'nin kabul etmesiyle hukuksal bir terim haline dönüşmüştür.

Hukukçu gözüyle bakılacak olursa 1948'de yasallaşan bir hukuki terim hukukun geri yürümezliği ilkesinden dolayı 1915 olaylarında değerlendirilmeye giremez.

Diğer taraftan tehcir sırasında karışıklı cinayetler, salgın hastalıklar gibi çeşitli nedenlerle hayatını kaybeden Ermenilerin yaşadıkları soykırım olarak değerlendirilmesi çok saçılık görülmektedir. Türk çetelerin saldırmaz olması devletin sistemli olarak Ermenileri katlettiği anlamına gelmez. Devlet yalnızca Ermenileri

korumakta yetersiz kalmı?tır. Farklı cephelerde sava?an bir devlet için bu imkansızlıklar ola?andır. ?unu da belirtmek gerekir ki Ermeni ?eteler Türk köylerini basıp, do?mamı? çocukları öldürürken, Ruslara yardım ederken halkın galeyana gelip Ermenilere saldırmı?ı olmas? da maalesef normaldir.

Ermeniler ise ?tihat ve Terakki yönetiminin kendilerini sistemli olarak katlettiklerini iddia etmektedir. Bu konuda görmemiz gereken en önemli nokta ise Ermenistan Devleti ilk ba?bakan? Kançunzi'nin 'Biz, itilaf devletlerinin kesinlikle galip gelece?ini umuyorduk. Onlarla birlikte hareket edip, Türklerin barı? elini reddettik.' sözleridir.

Ermenilerin 4T planın ilk 2 T 'sinde ba?arı?ı oldu?unu görerek meseleye yeteri kadar sahip çıkmadımı? konusunda özele?tiri yapma ihtiyacı da vardı. Ermeniler ilk 2T çerçevesinde dünyaya duyurmak amacıyla ASALA terörünü uygulamı? ve diplomatları ?ehit etmi?tir. Bugün Ermeni diasporası Türkiye Cumhuriyeti tarihinin yok saydımı? Sevr Antlaşması'na dayanarak Do?u Anadolu'da toprak talep etmektedir.

Peki 1. Dünya Savaşı sırasında Ermeniler neler yaptı?

Özellikle Do?u Anadolu bölgesinde ya?ayan Ermeniler Ruslara yardım etmi?, harp ilan edildi?inde askerde olan Ermeniler askerden kaçarak Rus ordularına katılmı?lardı. Türk ordusunun geri çekildi?i ve asker sevkiyatı yapılmı? yerlerdeyse Ermeni ?etelerin saldırıları ya?anmı?tır. Karadeniz de ya?ayan Ermenilerin casusluk faaliyetlerine katılmaları ve Patrikhanenin itilaf kuvvetleriyle yazarak isyan için yardım talep etmesi ve isyan etmeleri Osmanlı Devletini çok zor durumda bırakmı?tır.

Van, Çatak, Geva?, Erzurum, Erzincan da gizli bir ihtilal örgütü oluşturmı?lardı. Tarihte ilk kez Zeytun'da isyan eden Ermeniler geçmi?te Sultan 2. Abdülhamit Han'a suikast düzenlemişlerdi. Savaş sırasında Samanda?, Adana, Fındıklı gibi bölgelerde çok sayıda isyanlar arasında en çok Çatak isyanı Osmanlı Devletini zorlamı?tır. Ermeniler Çatak'ta i?gal etmi?, vali atamı? ve devlet kurma denemesi ya da provas? yapmı?tır. Tüm bu ?artlar içerisinde Osmanlı Devleti'ni yöneten ?tihat ve Terakki yöneticileri Tehcir Kararnamesini yayınlamak zorunda kalmı?tır. ?unu belirtmek gerekir ki Van isyanı sonrasında tehcir uygulaması yapılabilecek en saf ve en insani olan çözümdü.

Osmanlı Devleti savaş ?artlarında olmasına rağmen tehciri uygulamak adına bütçe oluşturmı?, ve tehcir kararnamesinde iyi niyetini göstermi?tir.

1.Dünya Savaşı bittikten sonra Çarlık Rusya'sı yıkıldı ve Sovyet devrimi gerçekte?ti. Sovyetlerle Batum Antlaşması yapılarak sorun bir amaçla çözülmü? olsa da Ermeniler savaş sonrasında da bulundukları yerlerde Mondros Antlaşması'nın 24.maddesi ve Wilson Prensipleri çerçevesinde isyan etmişlerdir.

Di?er taraftan Kuzey Kafkasya'da kurdukları Ermenistan topraklarında da azınlık durumundaydılar. Bu yüzden sistemli olarak Türkleri ve Azerileri katlettiler.

Gümrü Antlaşması Ermeni meselesinde bizim için esas olsa da Ermeniler bu antlaşmayı SSCB döneminde imzaladı?ı gerekçesiyle Bağımsız Ermenistan imzalamamı?tır, diyerek reddetmektedir. Oysa Kançunzi antlaşmayı yorumlarken

Ermeni ıiddetini itiraf etmi?, Hadisyan sorumlu olarak Ta?naksutyun örgütünü göstermi?tir.

Ermenilerin tüm çabalar?na ra?men engel olamad?klar? Lozan Bar?? Antla?mas?yla 24 Temmuz 1923 tarihinde Türkiye için Ermeni s?n?r meselesi kapanm??t?r.

Gündeme Dair:

Bugün geline nokta da ?unu söyleyebiliriz ki Türkler ve Ermeniler bölgedeki en mazlum iki millet durumundadır. Aralar?ndaki mesele bar??la noktalanmal? karde?ler bar??mal?d?r. Ancak bu mesele AB hedefleri için Brüksel'den, Washington'dan ya da Moskova'dan üretilen politikalarla çözülemez. Mesele ancak Ankara- Erivan aras?nda iki devletin ba??ms?zl???na ve egemenli?ine sayg? duyularak çözümlür. S?n?r kap?s?n?n aç?lmas?, iki kom?u devletin ticaret yapmas? bir ihtiyaç ve iki devletinde ç?kar?nad?r. Ancak soyk?r?m meselesini tarihçilere, ar?ivlere yani belgelere b?rakarak tarihsel yalanlar? ortadan kald?rarak çözebiliriz.

Di?er taraftan iki devlet, tek millet dedi?imiz Azeri karde?lerimizi kar??m?za almamal?y?z. Bu ayn? zamanda Kafkasya politikas? aç?s?ndan da önemlidir. Karaba?'da ki Ermeni i?galinin son bulmas? k?rm?z? çizgi olmal?d?r.

Hocal?'da yap?lan katliam?n kan? bile kurumam??ken bu aç?klamalar Azeri karde?lerimizi de derinden yaralayacakt?r. Diplomasi boyutundaysa ?u gerçekte kar??la?aca??z Erivan aç?klamalara 'Evet', Diaspora ise 'Yetmez Ama Evet' diyecektir.

Kaynakça:

HALAÇO?LU, Yusuf, Ermeni Tehciri ve Gerçekler, TTK Yay?n?, Ankara 2001

ÖZKAN, Tuncay, Yaraya Tuz Bast?m, Detay Yay?nlar?, 2007

TA?KIRAN, Cemalettin, Van'da Ermeni Devleti Denemesi, Platin Yay?nlar?, Ankara 2006

PER?NÇEK, Mehmet, 150 Belgede Ermeni Meselesi. K?rm?z? Kedi Yay?nevi, ?stanbul,2013

Doğacan BAŞARAN

iletisim@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [2]
- [Güncel](#) [3]
- [İç Siyasa](#) [4]

Kaynak URL (24/04/2024 - 22:34 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/okur-makale/ermeni-meselesi-tartismalarina-dair-notlar>

Bağlantılar:

- [1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/dogacan-basaran>
[2] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>
[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
[4] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>